

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

447

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ"

העבר מורה דרך לעתיד

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

'הא מלכא והא עבדא' (סנהדרין' קא): כי אם יעמוד בעזרה ורחבעם יושב כפי גזירת הבורא, מצב כזה לא היה בהתאם להרגשת גדלותו שהוא יהא עומד ומלך מזרע יהודה יהא יושב. ולכן נסתבך והעמיד עגלים על גבולות ישראל והכריז: **"הנה אלקיך ישךאל"** (מלכים' א יב כח) ונהפך להיות; **'חטא והחטיא את הרבים'** (אבות' ה יח) מן הקצה אל הקצה ממעלת משה רבינו ע"ה.

ויתכן מאד שהיה לו לירבעם פתח כשר לטעות; שמא על ידי מניעת הכבוד ממנו והתכופותו לפני רחבעם, תתקרב השפעתו הרוחנית על העם, כי יאמרו: **"הא מלכא והא עבדא"**, ככה היה ירבעם משכנע את עצמו, שגדלותו נחוצה דוקא לטובת הרוחניות של העם וכאן טעה והטעה את עצמו ולא חש ולא הרגיש שאף ההשפעה הרוחנית אינה תלויה באדם, אלא ברשותו וברצונו של השי"ת **'ואין מלכות נוגעת בהברתה אפילו כמלא נימה'** (ברכות' מה:).

ואם ירבעם חשש שמא יקופח כבוד מלכותו הרוחנית, לא על כבוד שמים חשש כי אם על כבודו וגופו ובשום פנים לא רצה להפקיר את נגיעתו החומרית והתפתה ליצרו והטעה את עצמו, לא רצה להכיר פחיתותו וצורך תיקון מעלתו העצמית ובהעדר מדות אלו לא תיתכן שום השפעה על העם.

משה אמר: **'אין אדם בעולם שלא**

המשך בעמ' 2 <<<

שאר גופו בזמן שהאצבע שופע דם וכל מחשבתו מכוונת לריפוי האצבע.

כן הגיע משה רבינו להרגיש כל חסרון קל שבו וכאשר שלחו השי"ת למצרים אמר: **"שלח נא בְּיַד תְּשַׁלַּח"**, **'אין אדם שלא יהיה הגון יותר ממני'**, כי היה מודד כל אחד כפי מדת הרגשת פחיתותו, מופשט לגמרי מהרגשת הגדלות שלו, כולו כאב מהרגשת החסרון, ממילא לא היה פונה לראות החסרון שבזולת, כי זה יגרום לו הרגשת חסרון שלא הגיע למדת עין טובה. נמצא שאחרי ההתלמדות לא להיות להוט למצוא את חסרון הזולת, הרגשת החסרון העצמי גדלה אצלו שבעתיים.

שתי המעלות האלו; הרגשת פחיתות עצמו וגדלות הזולת, הביאו אותו לידי התשובה של: **"שלח נא בְּיַד תְּשַׁלַּח"** ובכל הווייתו חשב שכל אחד זולתו מוכשר ביותר להיות מנהיג על ישראל, נמצא לפי שהיה בו השורש הזה של הרגשת החסרון והתביעה המתמדת העצמית הביאו אותו לדרגת; **'זכה וזיכה את הרבים'** (אבות' ה יח).

אצל ירבעם השורש הזה עקר והרס מתוך נפשו; כל מאמציו היו מכוונים רק להתרברבות, שכל רואיו לא יטעו חלילה לחשוב שהוא פחות מהזולת, כדמצינו בחז"ל; **שמנע את עצמו מלעלות לרגל שמא יאמרו;**

אדמו"ר הגה"ה רי"י הורביץ זצ"ל מבאר בס' **'מדריגת האדם'** את ההבדל בין משה רבינו ע"ה ובין ירבעם בן נבט; מה מונח ביסוד ושורש נפשם אשר הבדלים לשתי דרכים נפרדות מן הקצה אל הקצה! ודאי שכל אחד לא נולד עם דרכו וכיוונו בדרך הטבעית, אלא שבדרך הבחירה והעיון כל אחד מהם חתר והגיע למהותו ושיטתו ובכך; במה זכה משה להצליח למרום המרומים ומפני מה נתגלגל ירבעם וירד כל כך עד כדי היעשותו חוטא ומחטיא את הרבים?

מצינו במשה שהתורה מעידה עליו כי היה; 'ענו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר' יב ג) וכאשר צוה ה' לשלחו למצרים לגאולת ישראל, ענה ואמר: **"שלח נא בְּיַד תְּשַׁלַּח"**. וביאר הרמב"ן ז"ל; **'כי אין אדם בעולם שלא יהיה הגון יותר ממני לשליחות'**. נפלאות היתה מדרגתו בענין הכרת פחיתותו ומיעוט ערכו, התרגזותו על העדר שלמותו יחד עם השאיפה לתיקון פגמיו ממלאות כל הוויות, עד כדי הרגשת התפשטות כל המעלות.

הרגשת הפחיתות האפילה על הכרת המעלות עד כדי היעלמן, כדוגמת אדם שנחתכה לו אצבע והדם נוזל והכאב גדול, מצב כזה בוודאי משכיח מן האדם את הרגשת היתרון שבשאר איבריו השלמים, כי איך יתענג בקיום

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

יהיה הגון יותר ממני', אצל ירבעם המצב הפוך; כל פחדו ודאגתו שמא יאמרו על רחבעם: "הא מלכא" ולו באמת היה רוצה להשפיע במובן הרוחני, מה איכפת לו אם מישוה גדול ממנו?! וכאן ההבדל שבין משה וירבעם; האחד; נעשה לאדון ואב כל הנביאים עד סוף כל הדורות והיפוכו נרשם ונכתב; למקולקל עד סוף כל הדורות.

וכן מצינו אצל אהרן הכהן ע"ה; שריכוז כל רעיונותיו והגות לבו בתביעה מתמדת על מעשה העגל, רגשי חרטה על שלא קינא בקנאות יתירה במעשה העגל לא עזבוהו אפילו לרגע קט, תמיד היה דואג שהוא לא ראוי לעבודת הכהונה הגדולה, כמ"ש; "קרב אל המזבח" ופירש הרמב"ן ז"ל; "כי בעבור שהיה אהרן קדוש ה' ואין בנפשו חטא זולתי מעשה העגל, היה החטא קבוע לו במחשבתו כענין שנאמר; "וְחַטְאתִי נִגְדִי תָמִיד" (תהלים' נא ה) והיה נדמה לו כאילו צורת העגל שם מעכב בכפרותיו ולכך אמר לו; "הגס דעתך" שלא יהיה שפל רוח כ"כ, שכבר רצה האלוקים את מעשיו'.

מבהיל להתבונן על דרגת אהרן ע"ה, על גודל ענוותנותו והכרת פחיתות מעלתו, הלא כל האמתלאות כל ההצטדקאות במעשה זו, לא היו אלא מעין תחבולה למנוע את ישראל מעבירה, הלא לזה התכוון לדחות לעוד שעות אחדות עד למחרת ובינתיים משה יבוא. וכל זה לא הועיל לו להשקיט את הרגשת האשמה; על מניעת התוכחה לישראל במעשה העגל, התביעה הזאת היתה מחלחלת באהרן עד יסוד נפשו והדריכתה מנוחה אף בגישתו לעבוד בקודש וצורת העגל היתה מצטיירת לפניו כמעכבת בכפרותיו בקרבנות ישראל ובזה היתה רוממותו של אהרן הכהן.

ומה שיש לנו להתעורר ממאמרנו זה; שיבחר לו האדם דרך רגישות בפגמים עצמיים והרגשת התביעה המתמדת על צורך התיקון העצמי הבלתי פוסק וממילא יוכשר להכרת הטוב שבזולת והאהבה והאמת תגברנה בכל ארחות חיינו בין אדם לחבירו ובין הפרט והכלל ובעיקר המחונן ברוחניות יתירה שהוא זקוק לשמירה יתירה, בכדי שיהיה ראוי להשפיע על הכלל. (תורת הנפש').

"נתצא אש מלפני ה' ונתאכל אותם וימתו לפני ה'" (ויקרא' י ב).

אמרו חז"ל; 'מפני ארבעה דברים מתו נדב ואביהוא; מפני שנכנסו שתי ייני... (ילקו"ש' ויקרא' י).

והקשה הרא"ש ז"ל; 'והלא נצטוו על היין אחרי מותם ואיך יענשו טרם שנצטוו? וי"ל; כיון שהיו לפניהם דוגמאות באלו שנכשלו ביין, היה להם להתלמד מהם איך לשמור מן היין שהיין משכר ומטעה. היה להם ללמוד מלוט שהיין הטעהו והביאו לידי גנות וערוה' (שו"ת הרא"ש' כ). דוגמה כזו צריכה להיות נגד עיניהם של בני עליה להיות מזהירים כמ"ש; 'חבר אין צריך התראה' (סנהדרין' ח) כמותרין ועומדין הן.

והרמב"ן ז"ל כותב; "וְנִשְׁחָת הָאֶרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹקִים וְנִמְלֵא הָאֶרֶץ חָמָס" (בראשית' ויא) ורבותינו אמרו; שעליו נחתם גזר דינם, מפני שהוא מצוה מושכלת אין להם בה צורך לנביא מזהיר' (שם' יג). לכן היתה התביעה על נדב ואביהוא אף אם לא נצטוו עדיין על היין, שלפי דרגתם הגבוהה וגם בהתאם לנסיון ולדוגמה שהיתה לפניהם צריכים היו לפרוש מהיין, התביעה לגבי אלו שהיו לפניהם דוגמאות של כשלון הם גדולות והם בבחינה של מצווים ועומדים.

"נחקה אף ה' פָּקֶם... וְאֶבְרָתָם מִהֶקֶה מֵעַל הָאֶרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר ה' נָתַן לָכֶם" (דברים' יא יז). "מִהֶקֶה", אינני נותן לכם ארכא. ואם תאמרו; הלא נתנה ארכא לדור המבול שנא'; 'וְהָיוּ יָמָיו מִאָּה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה?' (בראשית' ו יג) דור המבול לא היה להם ממי ללמוד ואתם יש לכם ממי ללמוד' (רש"י). על לוט היתה התביעה משום שידע מה שנעשה אתו בלילה הראשון, היה עליו לזהר מלשתות בלילה השני, מלבד זאת צריך היה ללמוד מנח שאחר ששתה את היין השתכר ונתגלה קלונו ונח צריך היה ללמוד מאדה"ר מה נגרם לו ע"י היין, כמ"ש חז"ל; 'שאותו עץ שאכל אדה"ר של ענבים היה' (ב"ר' יט ה).

האדם נתבע ללמוד מן העבר וגם מן העבר שלו; הוא נתבע על עצם המכשולים שנכשל בהם, אולם תובעים אותו גם על שאינו לומד ממכשוליו, המכשול אור בהיר, 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהן' (ג'יטין' מג) המכשול צריך להאיר לו את האמת, לפקוח עיניו לראות שטעה בדרך ויהא דרך רעה ואם אינו לומד הרי זה חטא נוסף על חטאו.

ולרעיון זה יש יסוד בתורה; כאשר הוכיח משה את בני ישראל נאמר; "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַּר פָּעֻקָה... בֵּין פָּאֲרֹן וּבֵין תְּפֹל וְלָבֶן וְנִצְצֵת נְדִי וְהָב" (דברים' א א). ומפרש רש"י;

'שהן דברי תוכחה ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום, לפיכך; סתם הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל; 'בין פֶּאֲרֹן', על מה שעשו במדבר פארן ע"י המרגלים. וְנִצְצֵת", אמר להם: "היה לכם ללמוד ממה שעשיתי למרים בתצרות בשביל לשון הרע ואתם נדברתם במקום"'. ולכאורה; הלא כבר הזכיר ורמז על חטא המרגלים באמרו; "פֶּאֲרֹן" ולמה חזר והזכיר זאת באמרו מה שעשו ב; "נִצְצֵת"?

ותירץ; כי התוכחה השנייה; "נִצְצֵת" באה כדי להוכיחם על שלא לקחו מוסר ממרים שלקחה בשביל שדיברה באחיה. 'לכך כתיב; "נִצְצֵת" שזה עבירה בפני עצמה, שמי שידוע דבר ורואה ואינו לוקח מוסר הוא עבירה בפני עצמה, לכך חלק הכתוב לשנים' (גור אריה). נמצא שהעונש על החטא בא משני טעמים; האחד, על עצם החטא. והשני, על שלא לומדים ממכשולי העבר.

ועד כמה אין האדם לומד מן העבר יכולים לנו לראות מדור ההפלגה; אשר שתי שנים בלבד לאחר המבול ולפי גירסת הילקוט; רק שנה אחת אחר המבול שכחו כבר את הלקח, שכחו את ה' ואת ידו החזקה להיפרע מהרשעים והמורדים בו, חז"ל המשילו אותם במשל של החכם מכל האדם; "אם תקחו את האויל במִתְשָׁה... לא תסור מעליו אַנְלָתוֹ" (משלי' כז כב).

גם על אדם הראשון הגדול בענקים שכ"כ נכוח ממכשולו, ששלח ידו ואכל מעץ הדעת והביא יללה לעולם וצריך היה הקב"ה לגרשו מגן עדן; 'פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְנָחַי לְעֵלָם" ואף לאחר שגירשו מגן עדן לא האמינו והעמיד עליו; "אֵת הַפְּרִכִּים", 'הם מלאכי חבלה'. "נָאֵת לְהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּקֶת לְשִׁמֵר אֵת דְּרָבָר עֵץ הַחַיִּים", 'כדי לאיים עליו מליכנס עוד לגן' (רש"י' בראשית' ג כד).

מבהיל הדבר שאחרי כל הנסיון וההכרה במכשולו והפסדו; צריך היה לשמירה מעולה כזו שלא ייכשל שוב פעם באותו החטא, מזה נקל להבין ולהשיג כמה קשה טבעו של אדם שמשכחו שלא ללמוד מן העבר וכמ"ש; "עַם נִכְבַּל נְלֵא חָכָם" (דברים' לב ו). פי' הספרי; "עַם נִכְבַּל, לשעבר. וְנְלֵא חָכָם, לעתיד לבוא" (ספרי' האזינו' ד). ורש"י מפרש; 'לא נתתם לבבכם על שעבר' (דברים' לב ז). העבר הוא מורה הדרך לעתיד ורק ע"י התבוננות ושימת הלב ולימוד המוסר יגיע, שהעבר והמכשולים יבהירו לו את האור לעתיד. ('אור חדש'). ■

המשכן אינו משכון

כמות וההמון התאכזבו מרה מכישוריו של הרופא אשר כיוזב בהזמנות הראשונה שהגיעה לידי. המלך שהתבייש גם הוא מכשולו קרא לרופא ושאל: "אם ידעת מראש כי חולה זה מסוכן מדוע לא אמרת זאת מלכתחילה?" השיב הרופא: "שמתי לב כשהגעתי לעיר שכולם מדברים על כשרוני ועל יכולתי הבלתי מוגבלת לרפא כל חולה שיבוא לידי. הבנתי כי עצם מחשבה שכזאת באסון יסודה שהרי בני העיר עשויים לזלזל בבריאותם ולעשות ככל העולה על רוחם מתוך מחשבה שכאשר תתעורר בעיה כלשהיא אעמוד להם לעזר. ואני יודע כי כוחי מוגבל ולא כל מחלה ביכולתי לרפא ורציתי כי חולה זה אשר אכן היה חשוך מרפא ימות בפומבי וכך תודע מוגבלותי בפרסום ולעין כל ובני העיר ידעו לא לסמוך עלי אלא כשלא תהא ברירה... והנמשל; התועלת שיצאה ממות שני קדושי ה' בעיצומה ובמרכזה של השמחה הגדולה שבה נחנך המשכן שידעו הכל שלא כל עון מתכפר במשכן והמשכן זה לא תחליף לשמירת המצות... ■

ודברים נקבעו תנאי עבודתו ושכרו של הרופא המפורסם וטקס קבלת פנים מפואר נקבע בשערי העיר לקראת בואו של הרופא. הגיע היום המיוחל, המון אדם הצטופף בשערי העיר מחכה למרכבתו של הרופא, משמרות כבוד דגלו את נשקם ומרבדי פאר מרהיבים נפרשו לאורך הדרך המובילה משערי העיר אל הרחוב המרכזי. ואז הגיע הרגע הגדול בתוך ענני אבק הדרך נראתה מרכבתו ההדורה של הרופא הקרב לעיר והמון אדם צבא סביב לעברי הכביש שעה שהרופא ירד מהמרכבה ההדורה וטקס קבלת הפנים החל. לפתע חש בראשו אחד מהנוכחים, מהומה נוצרה סביבו, אך אחד מהסובבים גילה כיצד אפשר לנצל את יכולתו של הרופא כבר ביומו הראשון וקרא: "הלא יש פה רופא מומחה נקרא לו והוא יטפל בחולה". הרעיון הפשוט אכן התקבל על דעת כולם, עד מהרה הוזעק הרופא למקומו של האיש אשר בינתים כרע תחתיו מרוב חולשה. הרופא הציע כי ימסרו את האיש לקליניקה שלו. "אטפל בו עד שיבריא", הבטיח. יומים חלפו ובעיר תדהמה, מה שהחל ככאב ראש התגלה

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם ונמתו לפני ה'" (ויקרא' י ב)

שאל המגיד מדובנא; מה ראה הקב"ה לעשות זאת?! המשכן מקום השראת השכינה התחנך כביכול בקרבנות אדם. והלא אין הקב"ה חפץ חלילה בקרבנות אדם, מדוע בשמחת יומו הראשון הושבת באופן כה טראגי ומחריד במיתתם של שני צדיקי הדור? **וביאר זאת ע"פ משל;** משל למלך שרצה כי עירו תהיה המשוכללת והנאה בתבל, הוא הזמין לעירו את מיטב המעצבים האדריכלים והמהנדסים ובעזרת צות מורחב שקד על פיתוחה של עיר המלוכה. תוך זמן קצר התנוססו מבני פאר מרשימים, גינות נוי, בריכות ובהם דגי נוי מרהיבים ופארקים רחבים. במסגרת פיתוחה של העיר ביקש המלך כי גם השירותים הקהילתיים יהיו מהטובים בעולם ואל העיר הוזמנו מיטב היועצים האומנים ושאר בעלי המלאכה. ביקש המלך להביא לעירו אחד מטובי הרופאים בתבל, רופא ששמו יצא למרחקים כמומחה מספר אחד למדעי הרפואה ולאחר דין

השקפה זרה

לכם תקנה כי לא תוכלו לקבל את האור הגדול ומתיקות נופת צוף דברי חז"ל. ורבי אבן תיבון סיים במצות הרמב"ם זצ"ל; 'והואיל והעניו פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכורת וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם'. וכך עלתה להם כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם ובזו כל אשר להם, רח"ל. נוראים הדברים כמה יש להזהר שלא להטמא במאכלות אסורים, כמה יש להקפיד על הכשרים מעולים. אוכלים פה ושם ומרעילים את הנשמה ומבלי משים מעמעמים את האמונה ומחשיכים את הרגשות ומאמצים השקפות זרות... ■

והאמונה הזכה מתישבת בלבו ובמוחו אבל מי שנשטא במאכלות אסורות הדם שלו נעשה עכור לבו אטום ושכלו חשוך מלקבל את אור האמונה והדבקות בבורא ונפולים במוחו ובלבו כל מיני ספקות ופולפולים לכן התנאים והאמוראים שמרו עצמם שלא להתגאל במאכלות אסורים ועל ידי כך זכו לרוח הקודש, לפרש את הפסוקים בדרך אמיתית וללמוד מהם את כל הלימודים הנצרכים ולהתקשר בבורא בדבקות נפלאה. ואתם שנפלתם לספקות ואינכם רואים שהכתובים מנבאים לנו על תחית המתים וכל דברי חכמים כשלהבת אש ודאי נשמתם ונתשטמתם במאכלות אסורים ומשם נשטא לבכם ומוחכם ואין

"ולא תשטאו פהם ונשמתם פם" (ויקרא' יא מג)

בני עיר אחת שאלו במכתב את הרמב"ם: "מה המקור לאמונת תחית המתים?" הם הוסיפו וכתבו; שהראיות שחז"ל מביאים מן הפסוקים ניתן להבין את הפסוקים גם אחרת והם מבקשים ראייה ניצחת. הרמב"ם לא רצה להשיב להם בעצמו והורה לתלמידו רבי שמואל אבן תיבון שישביבם לאמר; 'דעו, שמהמאכלים שהאדם אוכל מתהווה דמו והדם מגיע ללב ומשם למח. לכן מי ששומר על עצמו ממאכלות אסורים הדם שלו צלול וטהור ויש לו לב טהור ומח טהור

התרנגול והצפרדע

מעיקרו וטומאתו היצונית היא, שהרי כל מים שבעולם לא יבהירו את הכושי". והוסיף: "ראה, התרנגול שמנקר כל היום באשפה ירחצוהו ויתנקה ואין אומה המואסת בבשרו. והצפרדע, שכל ימיו במים שרץ הוא ולא יאכל". נהפכו פניו של הישמעאלי כשולי קדרה ולא יסף לקנתר בדברים... ■

עד ירכים וידיים עד כתפים ורוב הראש ואתם רוחצים כפות ידיכם ודייכם. מעתה אמור: "מיהו הטהור"? אמר הרב: "מתירא אני להשיבך שלא תעליל עלי עלילות". נשבע לו שיוכל לענות כרצונו ולא תאונה אליו רעה. אמר לו הרב: "דע והבן, המים אמנם מטהרים אך רק את מי שהוא טהור

בספר 'מקור ברוך' מביא סיפור על רבנו שלמה בן רבנו שמעון בן צמח דוראן (התשב"ץ) זצ"ל שהיה מגדולי אלג'יר; ישמעאלי אחד שאל מהרב התשב"ץ: "איך תאמרו שאתם הטהורים ואנו הטמאים והלא מודים אתם שעיקר הטהרה במים היא ואנו לפני תפילתנו רוחצים עצמנו ממתנים

שמירה משמים

"להקדיל בין הטמא ובין הטהור ובין הטהור הנאכלת ובין הטהור אשר לא תאכל" (ויקרא' יא מז)

הגה"ק בעל 'חדושי הרי"ם' זצ"ל הסב לסעודת מצוה, אכלו את הדגים והביאו מרק. נטל את הכף והפך בה במרק עירב ועירבל ולפיו לא נטל. מובן שהכל המתינו עם מנתם עד שיתחיל בתחילה. המרק הרוחח היה לפושר והצטנן והצדיק שקוע במחשבותיו, **לפתע התפרץ אדם לאולם:** "אין לאכול מהבשר התעוררה לגביו שאלה". או אז הניח הצדיק את הכף וכל הצלחות נאספו חיש מהר. **שמע שמלחשים בהתפעלות:** "רוח הקודש גלויה". **נענה ואמר:** "אין כאן רוח הקודש, כל אחד יכול להגיע להרגשה זו אם מוכן הוא למות ובלבד שלא יבוא דבר איסור לפיו, חש הוא מה מותר ומה אסור לאכול". **והוסיף:** "יסוד זה רמוז בסיום פרשת שמיני; **"להקדיל בין הטמא ובין הטהור ובין הטהור הנאכלת ובין הטהור אשר לא תאכל"**. "לא תאכל" פירושו; שאי אפשר לאוכלה ומן השמים מונעים אכילתה".

הגאון הקדוש רבנו יוסף חיים סיפר מעשה שהיה; שני שותפים הפליגו בספינה עם סחורתם, נקלעה הספינה לסערה עזה התורן נשבר והספינה נטרפה ושקעה במצולות. השנים חתרו במים הסוערים ונאחזו בקורת התורן שניקרתה לפנייהם ולפתוה בשארית כוחם ונסחפו עמה לחוף, שם אבדה הכרתם. כך מצאום דייגים מקומיים עוררום והמטירו עליהם שאלות, לחרדתם דיברו הדייגים בספרדית אותה הבינו בהיותה דומה לשפה האיטלקית שפת ארצם, הבינו שמצוים הם על אדמת ספרד כאשר החוק הספרדי ענש בשריפה כל יהודי שכף רגלו תדרוך בארץ זו. ידעו שחיבים הם להסתיר דבר יהדותם וסיפרו שהם סוחרים איטלקים שספינתם טבעה. הדייגים השקום מים מכליהם והביאום עמם לכפרם וחילקום בין שתי משפחות. האחד מצא עצמו בבית משפחה חמה ודואגת, הביאו לפניו נזיד וכד יין והציעו את המיטה. רעב היה אבל הנזיד טריפה, התנצל שעיף הוא ופרש לשינה ממושכת. כשקם שבו והביאו לפניו נזיד מהביל והוא נתקף **בבולמוס רעב אך עצר בעצמו;** לא יתגאל במאכל אסור. ראה הדיג וניחש. **שאל:** "יהודי?" התחלחל האיש, אוי לו אם

למדרגה גבוהה עוד יותר והוא אמר: **"למען זמך כבוד ולא ידם"** (תהלים' ל יג) שבעת צרה הוא היה מנגן ומזמר". כששמע הרבי מקוצק דבר זה הפליג אותו מאוד ואמר כי הטיב אשר דיבר.

הכנסת אורחים

"ממעלי הגכה וממפרסי הפרסה" (ויקרא' יא ד)

שני אברכים חסידים שרבו אשר היו רגילים לנסוע אליו נפטר, נסעו לרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זצ"ל לראות אם כדאי שיבחרו בו לרבי שלהם. נתאחרו בנסיעתם והגיעו לפרימישלאן בערב שבת קדש פרשת שמיני עם הדלקת הנרות ולא הספיקו להזמין באיזו אכסניא סעודות שבת אלא נכנסו ישר לבית המדרש של הצדיק. אחר התפילה נשאלו בבית המדרש ושני בעלי בתים הזמינו אותם לסעודות השבת, כל אחד הזמין אורח אחד. אחד מבעלי הבתים דרכו היה שלא לאכול הרבה והאורח משראה שבעה"ב אינו אוכל התביש לאכול על אף שהיה רעב מאוד. בעה"ב השני היה נוהג לאכול אבל לא פרס פרוסות מהחלה שעל השולחן והאורח התביש לפרוס בעצמו וממילא גם הוא לא אכל. אחר הסעודה באו לשולחנו של הצדיק שנמשך עד אחר חצות לילה ואח"כ הלכו לאיזו אכסניא ושאלו אולי יש משהו לאכול ובעל האכסניא השיב: "יש רק מקום ללון ולא לאכול, אלא מכיון שאתם רעבים אתן לכם משהו לאכול בלי הכנה". בבוקר לאחר התפילה הלכו ושוב לאותם בעלי בתים שהזמינום בלילה ושוב נשנה הדבר של אמש ויצאו משם שוב רעבים. לתפילת מנחה באו לבית המדרש של הצדיק והצדיק עדין לא היה בבית המדרש. חשבו שבדאי יושב הרבי ולומד תורה בחדרו. נכנסו לבית הצדיק והגבאי אמר להם כי הרבי עומד בחצר. יצאו וראו שהרבי עומד בחצר ומצוה על המשרת ליתן אוכל לאוזים והעופות, **אח"כ אמר הרבי:** "נלך להתפלל מנחה". **נתפלאו מאוד;** בכל יום השבת לא שמעו מהרבי שום דברי תורה ונוסף לזה ה'הכנה' שראו ממנו לתפילת מנחה וגם היו רעבים מאוד ולכן גמרו בדעתם שלא ללכת לסעודה שלישית של הרבי והלכו שוב לבעלי בתים שלהם, אבל בעלי הבתים לא היו בבייתם

יאמר ואסור לו להכחיש. **הבחין הדיג במצוקתו ואמר:** "אל תירא, גם אנו יהודים מן האנוסים". כשחש בפקפוקו פשפש במחבוא והוציא זוג תפילין וסיפר ששומרים שבת ומקפידים על כשרות. מיד קם הניצול והניח תפילין השביעי רעבוננו וענה לשאלות בני הבית בעניני הלכה וידע לשם מה נשלח לכאן ומדוע נטרפה הספינה. כששב לכוחותיו נדבר עם מארחו שיסיעו לארצו עם חברו ושם ישלמו שכרו. **בהפליגם נאנח החבר:** "אוי לי על השבועות בהם נתגאלתי בטרפות ולא הנחתי תפילין". **גילה לו חברו:** "ואני נחני אלוקים לבית משפחת אנוסים שם אכלתי כשר הנחתי תפילין ולימדתים דינים". שתק החבר והתכנס בהרהורים. כשהגיעו לעירם עלה לרב **יהודיע שמבקש הוא להבין משפט שמים;** מדוע האפליה? למה הכריחוהו ממרום לאכול טרפות ואילו חברו ניצל מכורח זה? **אמר לו הרב:** "הודה על האמת, האם היתה זו הפעם הראשונה שהתגאלת במאכלות אסורים? והפעם הראשונה בחייך שלא הנחת תפילין?" **נבוך האיש והודה:** "פעם ביום קיץ טילתי מחוץ לעיר והשמש קפחה על ראשי, מסוחרר הייתי ומצאתי אכסניא נכרית וביקשתי לשותות ומזגו לי יין צונן. שכחתי איסור שתי יין נכרי והיין פעל את פעולתו, הוגש נזיד טרפה ואכלתי, הציעו מיטה ונרדמתי ללילה ויום בלא תפילה ובלא תפילין". **אמר לו הרב:** "אם כן הרי; **"משפטי ה' אמת צדקו וחקו"** (תהלים' י טי). אם פעם עברת על כך מרצונך לא ראה הכרח להצילך בדרך נס ופלא, אבל חברך שהקפיד על כך ככל יכולתו שמרוהו מן השמים כשלא יכול היה להשמר מעצמו, **ככתוב; "כגלי חסידיו ושמר" (שמואל' א ב ט).**

"נידם אחרן" (ויקרא' יג)

פעם אחת בא הרה"ה רבי ליפמן מרדומסק חתנו של הגה"ק רבי שלמה מרדומסק זצ"ל בעל 'תפארת שלמה' לגה"ק רבי מנחם מנדל זצ"ל מקוצק. **שאל אותו הרבי מקוצק:** "האם אתה יכול לומר איזה דברי תורה מחמיך זצ"ל?" **השיב לו:** "חונתני הצדיק אמר: **"באהרן הכהן כתוב; "נידם אחרן"** וזוהי מדרגה גדולה, אבל דוד המלך ע"ה הרחיק לכת

שהוא כמו השה מעלה גרה, מחזיק את הקשר עם העבר, אך גם מפריס פרסה, יש לו תקוות לעתיד. ומכאן נוצר ערך להוה מאחר והוא משמש כחוליה המקשרת בין העבר לעתיד. מי שיש לו הוה בלבד הרי כבר לעתיד, למחר, נהפך ההוה לאתמול, רק כשיש קשר בין שלושת הזמנים יש לכל שלושת הזמנים ערך, כי האתמול יכול להיות בעל ערך רק כאשר הוא סיבה למחר. עם ישראל הוא היחיד המכיר את הבריאה מיום בריאתה וזוכר את השתלשלות העמים ומאורעותיהם עד היום הזה ויחד עם זה יש לו הבטחה אלוקית על העתיד ועליו מוטל התפקיד בהוה לפעול לתיקון עולם במלכות ש-ד-י. ('ימות עולם')

"ולְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" ('ויקרא' י יא)

הגאון רבי ציון הכהן זצ"ל עסק בחינוך לתורה ויראה בעיר צפאקן שבתוניסיה. כאשר ההשכלה נעצה טלפיה ופיתתה לשלוח את בני הנוער לבתי ספר שישלבו לימוד תורה בלימודים כללים התוצאה היתה הרס מוחלט וסחף התדרדרות. נענה ואמר: "זהו שרמז הכתוב: 'וְלִהְיוּ בָּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָמֵינוּ כְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל', אי אפשר לגדל בנים שיהיו גדולי תורה ויוכלו להורות כהלכה בבתי ספר שאינם מבדילים בין הקודש ובין החול". ■

"אֵת הַגְּמֵל פִּי מַעֲלָה גְרָה הוּא וּפְרָסָה אֵינְנוּ מְפָרִיס טָמָא הוּא לְכֶם" ('ויקרא' יא ד)

עם ישראל נמשל לשה, שנאמר: "שֶׁה פְּזוּקָה יִשְׂרָאֵל" ('רמיה' ניו). בני עשו נדמו לחזיר, שנאמר: "כְּכֶסֶם־הַחֲזִיר מִיַּעַר" ('תהלים' פ יד). 'בני ישמעאל נמשלו לגמל' ('בתי מדרשות' ב). החיות מסמלות את מהות העמים שזוכרו (מלבד העובדה המאלפת שבני העמים שהזכרו ניזונים מאותם בעלי החיים. בני עשו אוכלים חזיר. בני ישמעאל מתזונים מהחזיר אך אוכלים בשר גמל. ובני ישראל אוכלים בשר השה). לבהמות אלו יש סימני כשרות המתירים לאכילה. לחזיר יש סימן של מפריס פרסה אך חסר לו הסימן של מעלה גרה. לגמל יש סימן כשרות של המעלה גרה אך אינו מפריס פרסה וע"כ אינו כשר לאכילה. לשני שני הסימנים וע"כ הוא כשר לאכילה. בני עשו והנוצרים ואנשי תרבות המערב דוגלים בסמלו של החזיר; מפריס פרסה, סמל הקידמה. אין הם מעריכים את העבר שלדידם הוא סמל לנחשלות וחוסר תרבות. אצלם דור העתיד הוא העיקר, בזאת נעוצה אחת הסיבות למרד הנעורים המתחולל בארצות המערב; הדור הצעיר מזולזל במבוגרים המסמלים את העבר. לעומתם הישמעאלים ניזונים בעיקר מהתפארות על העבר; תכונה זו מקנה להם את מידת המעלה גרה, הם מכירים בערך העבר אך חסרה להם תקות העתיד, חסר להם סמל המפריס פרסה. מנגד ניצב עם ישראל;

כיון שהלכו לשולחנו של הרבי וע"כ הלכו אף הם לשם. תכף בבואם אמר הרבי: "איפה הם שני האברכים המחפשים רבי בעל רוח הקודש?" ואין משיב דבר. שאל שוב הרבי: "איפה הם, מדוע הם מסתירים את עצמם ממני?" ואין קול ואין עונה. בפעם השלישית אמר הרבי: "אם לא יבואו תיכף לפני, יתחרטו". אז נגשו לפניו שני האברכים בבושת פנים והצדיק נתן להם שלום ושאל אותם: "איפה אכלתם סעודות שבת?" והשיבו: "אצל פלוני ופלוני". קרא הרבי אליו את שני בעלי הבתים ואמר להם: "יש בתורה הקדושה מצות 'הכנסת אורחים' אבל צריך לדעת כיצד להתנהג עם האורחים; כשמזמינים אורח צריך בעל הבית לפרוס חתיכות לחם הרבה על השולחן שהאורח לא יצטרך לפרוס בעצמו ויתביש לעשות כן ואף אם בעה"ב כבר פורס הפרוסות אך הוא עצמו אינו אוכל עדין מתביש האורח מלאכול. וזה מרומז בתורה; 'נָאֵת הַחֲזִיר פִּי מְפָרִיס פְּרָסָה הוּא' (הוא פורס חתיכות 'המוציא') נְהוּא גְרָה לֹא יָגֵר (והוא בעצמו אינו אוכל) טָמָא הוּא לְכֶם. 'אֵת הַגְּמֵל פִּי מַעֲלָה גְרָה הוּא וּפְרָסָה אֵינְנוּ מְפָרִיס טָמָא הוּא לְכֶם'. טהור הוא רק זה שהוא גם ממעלי הגרה וגם ממפריסי הפרסה. 'ועתה', הוסיף הרבי: "שני האברכים הלוא רעבים מאוד וצריך ליתן להם לאכול". הצדיק פרס שתי חתיכות חלה ונתן עליהם שתי חתיכות דגים ונתן להם...

החיל הכשר

קולו של המפקד אשר החל להקריא את מכתבו של הקיסר: "קבלתי את מכתבך ובו התלונה שאין נותנים לך אוכל לפי דרישות דתך ושאתה מסרב לאכול את האוכל הניתן לך. ובכן", כאן נתן המפקד נשימה עמוקה ומיד המשיך: "אני מודיע בזאת שלא יתכן שבצבא שלי יהיה מצב כזה. בזאת ניתנת הוראה לכל המפקדים לתת לך אוכל כשר, המפקד שלך יהיה אחראי לכך שיהיה לך אוכל כשר ואם לא יצליח להשיג עבורך אוכל כשר מבין המצרכים הנמצאים תחת ידו עליו להביאו ממרחקים. כאשר יתברר שאין באפשרותו להשיג את האוכל עליו להעבירך למחנה אחר שבו תתאפשר אספקת אוכל כשר כדרישתך". בסיום המכתב הוסיף הקיסר וכתב: "אסור לאיש לגעת בכך לרעה". מסיפור זה רואים אנו את אשר הורונו חז"ל; 'בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו' ('מכות' י:). ■

חיבים היו להתייבב כל חילי המחנה, מידי פעם היו המפקדים מנצלים את מעמד המסדר שבו השתתפו כל החילים להודעות ולעריכת דין מזורז לעברניים. כשבועים לאחר שיגור המכתב, בעת מסדר הבוקר, קרא המפקד לכותב המכתב ובקשו להתקרב אליו. בפיק ברכים כאשר בפיו הוא ממלמל וידוי ניגש החיל אל המפקד והלה שאלו: "האם אתה כתבת מכתב לקיסר ירום הודו!" ומיד המשיך ושאל בלי לתת שהות למתן תשובה על השאלה הראשונה: "האם אתה התלוננת שלא נותנים לך אוכל התואם את דרישות הדת שלך?" "כן", ענה החיל בשפה רפה מתוך פחד מפני מה שעלול לקרות לו עתה. "אם כן", המשיך המפקד בקולו הרועם: "אקריא עתה באזני כולם את תשובתו של הקיסר למכתבך". שקט מתוח השתרר במקום כאשר פנה המפקד להקראת המכתב, אך לא היה זמן למחשבות והרהורים שכן מיד נשמע שוב

בספר 'שאל אביך' מובא סיפור על יהודי שבמסירות נפש עמד בניסיון כשרות המאכלים; היה זה בתקופת שלטונו של הקיסר האוסטרי וילהלם. בצבאו של הקיסר שירת חיל יהודי, כל זמן שהותו בצבא נמנע האיש מלאכול בשר וניזון מאכילת פירות וירקות בלבד. אחד המפקדים שם לב לכך שאיש זה הינו רזה וחלש בגלל המנעותו מלאכול את המזון שהוגש לחילים אי לכך החליט המפקד להכריחו לאכול כדי שיהא בריא וחזק דיו כדי למלא את תפקידו בצבא באמונה. תחילה איים עליו שאם יעמוד בעקשנותו ובסירובו הוא יענש, כאשר האיום לא הועיל הכהו המפקד מכות נמרצות ואכזריות. היהודי המוכה והנכלם לא נכנע אלא שלח מכתב תלונה לקיסר בכבודו ובעצמו, במכתב התלונן על כך שמנסים לכופ אותו לאכול מאכלים אשר חוקי דתו אוסרים עליו לאוכלם. במחנה שבו שהו החילים היה נערך בכל בוקר מסדר שבו

סיפורי צדיקים

סיפור	נורא	מתלמידי
הבעל	טוב	הקדוש
בעניין ביאת משיח צדקנו;		

סיפור הרב הקדוש מרן רבי חיים אלעזר שפירא זצוק"ל אב בית-דין מונקאטש, ששמע מהרב הקדוש מרן משינאוא בעל "דברי יחזקאל" זיע"א והוא קיבל מחותנו הגאון הקדוש זיע"א בעל 'אריה דבי עילאי', שהיה מגדולי תלמידי ה'חווה מלובלין' זיע"א. **והמעשה כך היה**; הגאון הקדוש ה'חווה מלובלין' ביקש את הגאון הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב שיבוא אצלו על חמש שבתות, כדי שיתמשך לו שם כל חמשת הלקי נשמה השייכים למשיח צדקינו (בחמשת השבתות הנ"ל) ועל ידי זה יתעלו לתיקון עולם. והרבי מלובלין נתן מקום דירה לגאון הקדוש מרימנוב סמוך לו לביתו, כדי שיהיה אפשר להם להמתיק סוד בכל עת הצורך.

ובליל שבת הראשון שבא הקדוש מרימנוב לשולחנו הטהור של החווה הקדוש וראה שאיזה אנשים עוסקין בדיבור ובשיחות ואצל הגאון הקדוש מרימנוב היה המנהג בביתו שהמסובין, אנשי שלומו, היו יושבין בפחד גדול מפני אימת רבם **שהיה השלחן בחינת**; 'פחד יצחק', עד שלא שמעו שם אפילו קול דממה דקה מאדם והיו יכולין לשמוע קול ציפצופם של הנרות הדולקין. לא כן אצל הרבי מלובלין, שהראה פנים מסבירות יותר למסובין, בשיחות קדושות... והיה היתר על ידי זה לדבר שם. והרבי מרימנוב לא היה יכול לסבול את הדיבור בשבת קודש ליד השלחן והטיל אימה על העולם, עד שפחדו לדבר אפילו דיבור אחד. **והרבי מלובלין אמר לו**: "איך אפשר להטיל כל כך אימה ופחד על העולם המסובין?"

ושוב היה בבוקר בעת סעודת שחרית, שבא הרב הקדוש מרימנוב לשולחן וראה שהחלות היו מכוסות במפה והסיר את המפה מעל החלות (הטעם לזה עיין בספר 'נימוקי אורח חיים' רע"א) ומזה היה נראה כמו קצת פירוט. ואח"כ במוצאי שבת קודש נתחרט הרב הקדוש מרימנוב על שהורה הלכה בקול ובהחלט כנגד הרב הקדוש מלובלין והלך לפייסו בדרך הכנעה גדולה.

ובשבת השניה חלה הרב הקדוש מרימנוב ואחותו חמה (היה חולה עם חום גבוה) ובסעודה שלישית לא היה אפשר לו לילך אצל שולחן הטהור של החווה **ומיד אחר שבת הלך לקבל ברכת פרידה מהרבי מלובלין ואמר**: "שאינן בכוחו להישאר שם ולעשות נצחונות עם הבעל-דבר (היצר הרע, ס"מ, השטן) המפריעו ואינו מניחו להיות כאן". והרבי מלובלין שכר עגלה ונתן לו הכרים והכסותו שלו, שיהיו לו על הדרך ואחר ההפצרה קיבלם ונסע לביתו

ותיכף ומיד **בצאתו מלובלין לקח שליח לשלוח בחזרה את הכרים והכסות ואמר**: "שאינו רוצה שהצדיק מלובלין יהיה אפילו לילה אחת בלי כרים וגם אין צריכים לזה עוד, כי הוטב מצבו ונתרפא לגמרי". וראו בחוש שזה היה עיכוב מן השמים בעוונותינו הרבים ולכן נחלה פתאום, כדי שלא יהיה ביכולתם לעשות מאומה.

ושוב אירע בשנת תקע"ג בשבת קודש ורבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א ישב בשולחנו הטהור ואצלו תלמידו הגאון הקדוש הרבי רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א. **והרב מנחם מנדל אמר**: "שרוצה שיהיה הדק היטב ויפעל על ידי זה שיבוא משיח צדקנו". **והשיב רבי נפתלי**: "היטב הדק" (היינו; שהצרות והחבלים יהיו היטב). ורבי מנחם מנדל פעל שנעשה מלחמה פתאומית ולא היה זמן מספיק לעשות בחינה על אנשי חיל לעבודת הצבא, רק תפשו אנשים מהשוק, אבות ובנים ונעשה רעש גדול בעיר רימנוב. ובשבת קודש, כשישב הרבי אצל שולחנו הטהור, באו נשים בבכיות ובצעקות, היות שתפסו את בעליהן ובניהן לעבודת הצבא ואצל הרבי יושבין ואוכלין בשר ושותין יין ואין עושין שום פעולה להמתיק את הגזירה. והיה שם פחד גדול אצל השולחן והמסובין לא אמרו כלום.

ורבי מנחם מנדל מרימנוב השיב: "מי צועק?! הגוף צועק! אבל הנשמות אינם צועקים, רק עומדים ומבקשים אצלינו לראות שיפעלו לטוב לכללות ישראל בגאולה שלימה!"

והיתה אז המלחמה הגדולה, מלחמת נפוליאון הצרפתי עם ממלכת רוסיה ואז **ראו רבותינו, שלושה אבות העולם**; הגאון הקדוש ה'מגיד מקאזניץ' והגאון הקדוש ה'חווה מלובלין' והגאון הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב, שהמלחמה הזאת היא שעת הכושר לגאולה שלימה וביקשו והתפללו לה' שיהיה נפוליאון גוג ומגוג ושיצליח במלחמתו נגד רוסיה.

והגאון הקדוש רבי שניאור זלמן זיע"א, 'בעל התניא' היה מתפלל לשלום רוסיה, שיצליח הצאר אלכסנדר ואמר: "שאם תגבר יד הצרפתים - תתרבה האפיקורסות (הכפירה) בישראל". **וכתב במכתבו כך**;

'ביום א' דראש חודש, קודם מוסף, הראו לי אם ינצח באנפארט"י (נפולאון בונפרטה) שר חיל צרפת, יתרבה העושר בישראל ויורם קרן ישראל אבל יתפרדו ויתרחקו ליבן של ישראל לאביהם שבשמים. ואם ינצח אדונינו אלכסנדר, אז ירבה העוני ויושפל קרן ישראל, אבל יתקשרו ויתחברו וישעבדו ליבן של ישראל לאביהם שבשמים'.

אבל שלושת גדולי הצדיקים הנ"ל התאחדו בשיטה אחת; שיצליח נפוליון

ולחביא את הקץ והמשיכו אצלם את כל גדולי תלמידי רבי אלימלך מליזנסק זיע"א בעל 'נועם אלימלך' לעבודתם, שיעמדו לימינם.

והרב הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב, בערב פסח בשנה ההיא, בשעת אפיית המצות, התעצם מאוד על אודות הדבר הזה ואז השכיל נפוליאון והצליח בכל אשר פנה. והרב הקדוש רבי נפתלי מראפשיץ, תלמידו, ראה שבאו אל הקדוש מרימנוב הרבה מבני ישראל שהיו עובדים אצל המלכות בין אנשי הצבא והיו ביניהם אבות של כמה בנים והרב שלח אותם מפניו מבלי לשמוע את בקשתם ושיחתם.

והגאון הקדוש מראפשיץ נכמרו רחמיו על אנשי ישראל, בעלי בנים הנ"ל **ובכך הרהיב עוז בקדושתו לשאול את רבו הקדוש וענה ואמר לו**: "מורי ורבי הלא עומדים לפניכם אנשים אשר להם לב נשבר ונדכה. הטה נא אוזנך ושמע אל בקשתם ובכיייתם ממר נפשם וירחם נא על כמה חללים שנפלו בחרב". **ונשאר הרב משתומם כשעה אחת והשיב לו בעוז קדושתו**: "כהנה וכהנה תאכל חרב וילכו עד ארכבותיהם בדם ובלבד שיהיה הקץ. וזה עיקר אהבת ישראל; אהבה אמיתית, שכולם יבואו לתיקון הגמור וישובו הנה בקרוב, עם ישועות כלל ישראל, בגאולה שלימה".

ובראשית שנת תקע"ד, ביום הכיפורים קודם מוסף, אמר הגאון הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב לתלמידו הגאון הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ בהיותו השליח-ציבור: "שיכוון בתפילה שיצליח נפוליאון". אבל רבי נפתלי מרופשיץ לא הסכים להצלתו וכשהתפלל לפני העמוד במקומות שהיה צריך לנגן - היה בוכה ובמקומות שהיה צריך לבכות - היה מנגן.

ובמוצאי היום הקדוש התרעם הרבי מרימנוב מדוע רבי נפתלי הפך את כל הסדר היפך רצונו בזה **וסיים הרבי מרימנוב**: "אין לי לעשות עוד כלל בעולם השפל ומוכרח אני להסתלק".

ורבי נפתלי היה מפחד אז להישאר שם מהקפדת רבו ומיד אחרי היום הקדוש נסע ללובלין, כדי לפעול ההיפוך. ואמר לו הרבי מלובלין שאין זה דרכו וייסע לקאזניץ.

כשנסע לקאזניץ לשבת קודש פרשת יתרו, היה המגיד הקדוש מקאזניץ בערב שבת קודש במקוה והלך הגאון הקדוש רבי נפתלי ושכב על מיטתו. וכשבא המגיד מהמקוה ורצה לשכב על מיטתו, לא הניחו עד שהיה מוכרח להבטיח לו למלאות את מבוקשו. ובליל שבת קודש, **בהגיע המגיד לו; "מזמור שיר ליום השבת"** (תהלים' צב א) **אמר כך**: "הנה אומרים שהצרפתים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

עברו ממוסקוה בערזינא ואנחנו אומרים: "להישמדם עדי עד... ואתה מרום לעולם ה'". ולמחרת בקריאת התורה בפרשת יתרו, **במקום לומר: "בבל תבל"** ('שמות' יח יח) **אמר: "נפוליאון תפול"**. ובכך הכריע הרב הקדוש מראפשיץ את דעת המגיד הקדוש לדעתו.

והגאון הקדוש מרימנוב אמר: "העתירו בעדי אל ה' כי יאריך ימי עד אחר עבור שנת תקע"ה, אז תהיו בטוחים כי תזכו לשמוע שופר של משיח". **ובליל התקדש חג הפסח בשעת הסדר אמר:** "אם יחזיקו עימדי, נזכה בשנה זו לביאת משיח". **וכשהגביה כוס ראשון אמר:** "שהוא כוס ישועות לכלל כל ישראל, אך אם יסכימו כל צדיקי הדור". והנה, לפני שנת תקע"ה הכינו עצמם כל צדיקי הדור בימים הקדושים בבקשת רחמים ובייחודים גדולים, להביא בשנה זאת הקץ. **והרבי מלובלין אמר:** "שאם יהיה שמחת תורה טוב, אז יהיה גם ט' באב טוב - בגאולת ישראל".

והנה בשנה ההיא (תקע"ה) ב"ג בתשרי, נסתלק לחיי העולם הבא המגיד מקאזניץ. והרבי מלובלין נסתם ממנו כל חזון ולא ידע מזה. **והכין עצמו לליל שמחת תורה לעורר ולהרעיש על הקץ ואמר:** "שאו עת רצון שכל ישראל זכאים אחרי ימי הדין". וחשב שהמגיד מקאזניץ ותלמידיו, הרב הקדוש בעל 'מאור ושמש' והרב הקדוש רבי הירש הלפרין אב בית דין דקהילה קדושה ברעצאן, יהיו לו לעוזרים בעבודתם בשמחת תורה. ויהי ליל שמחת תורה הנ"ל, כשנכנס הרבי מלובלין לחדרו (שהיה עליון גבוה ועל גבי עליה והחלון יוצא לצד השוק והרחוב) להינפש מעט, **ציוה להרבנית בחדר הראשון:** "שלא לצאת מהבית, רק לשמור אותו עד שיתעורר". והחסידים שהיו על יום טוב עשו בתוך כך מחול וריקוד לכבוד שמחת תורה ברחוב בהתלהבות עצומה.

ונעשה פתאום סיבה, שנדמה לרבנית ששמעה צעקת ובכיית ילד דופק בפתח ביתה ושכחה הציווי והלכה לפתוח את הדלת. ובשובה והנה הרבי מלובלין איננו בביתו. והחסידים שהיו ברחוב שמעו פתאום קול גניחה מעל הארץ מתחת והלכו לראות מה זה ועל מה זה קול אנחה יוצא בחשכת ליל?! וראו כי תמונת אדם מונה על הארץ בשוק. **ושאלו אותו:** "מי הוא".

והשיב בקול דממה דקה: "אני יעקב יצחק בן מאטיל". וחרדו מאוד לראות שכן הוא זה רבם הקדוש נפל ומושכב על הארץ ומיד נעשה רעש ואחווה ורוממוהו ועשו גורל מי זה ישאהו ברגליו וזה בגופו וזה בראשו והביאוהו לחדרו.

והרבי מלובלין נאנח ושאל: "מדוע העלימו ממנו שהמגיד הקדוש מקאזניץ כבר נלקח מאיתנו ואיננו, כי אילו ידעתי זאת לא הייתי נכנס בעובי הקורה כל כך בדרכים

מסוכנים בשמי מרום עבור הגאולה. ועתה הנה רצו לפגוע בי, לולא המגיד הקדוש שבא מגן עדן לסומכני ולסעדני ופרש כנף טליתו להורידני בנחת ארצה. ואלמלא הוא, לא היה נשאר עצם מעצמי, כי הפיל אותי הבעל-דבר (הס"מ) החוצה, דרך החלון הנ"ל". (והחלון הנ"ל היה קטן מאוד, שע"פ דרך הטבע לא יכול אדם אדם לעבור דרך החלון ומשם נפל הרבי מלובלין). **ועוד אמר אז הרבי מלובלין:** "שאם היה 'היהודי הקדוש' קיים, היה לו מסייע גדול לעבודה זו ולא היה בא לידי נפילה זו". (כי 'היהודי הקדוש' נפטר בחול המועד בשנת תקע"ד)

והנה בשמחת תורה הנ"ל, היה הרב הקדוש רבי נפתלי הירץ, אב בית דין דקהילה קדושה ברעצאן, עסוק אז בביתו בריקודין ושירות בין חסידי אנשי שלומו, בפעולות יחודי ומחשבותיו הטהורים. ונפל אש לביתו וכמה אנשים ברחו לנפשותם והוא היה עומד בשיר ותשבחות.

וגם לבית הרב הקדוש 'מאור ושמש' נזרקה אז בשמחת תורה אבן בזוכית החלונות והרגיש מיד שיש קצת שינוי והכל היה מעשה בעל-דבר רחמנא-ליצאן וממילא נתבטלו כל מחשבותיהם הקדושות.

והרב הקדוש מרימנוב המשיך בעבודתו הטהורה עוד בתקוה שתהיה גאולה שלימה בשנה הזאת, אבל הוא נשאר לבדו ולא מצא לו עזר ועוזרים. ובכך, נתפרדה החבילה ולא יצא הדבר מכוח אל הפועל.

והגאון הקדוש מרימנוב חלה בחוליו האחרון וכוחותיו הלכו וחסרו עד יום ל"ג בעומר. ביום ההוא קידש וטיהר עצמו. **נכנסו תלמידיו הקדושים והתחילו לבכות ואמרו:** "איך יניחנו רבינו בגלות המר הזה ומה יהיה עימנו?!"

ויען אותם הרב: "הנה בעת שיגעתי בכל כוחי להמציא הישועה בביאת המשיח, אז מטעם רחמנותכם לא החזקתם במעשה עבודתי בזה. ועכשיו כבר חלפה השעה". **וסיים בזו הלשון:** "עס וועט נאך אונזראקסען גרינע ווערים מיט קיפערנע פיסקעס ביז משיח וועט קימען". וביום שלאחריו נפטר הגאון הקדוש מרימנוב, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן. ואחרי זה, באותה השנה בט' באב נפטר הגאון הקדוש הרבי מלובלין, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

לאחר פטירת מרן הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א, התחרט מאוד הקדוש רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א על כך שלא הסכים לעצת ודעת רבו בשעת המלחמה, כי אחרת כבר היו נגאלים כלל ישראל בגאולה שלימה. ועל כן התחיל הוא בקדושת חוכמתו להקהיל את חבריו ואת תלמידיו רבו לרימאנוב **והוא דיבר בקודשו להציע לפניהם ולעוררם;** איך שמיום פטירת רבם הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב צצוק"ל נשאר כל העולם

כצאן בלא רועה ואין שום מנהיג ישראל אחריו בדור הזה, כי באותה השנה נסתלקו כל הצדיקים הגדולים, כמו הרבי מלובלין זיע"א והמגיד מקאזניץ זיע"א.

כוונתו הפנימית היתה; שיסכימו ויחליטו כולם פה אחד, כי אין מי שימלוך להיות רועה ישראל בכל הדור. **וממילא יפסקו ויחליטו;** שבהכרח רק למסור המלוכה והממשלה למלך המשיח שיבוא במהרה.

אמנם: "רבות מקשבות בלב איש ונצת ה' היא תקום" ('משלי' יט כא) כי אחרי הצעתו הנ"ל של הרב מראפשיץ, **השיב הרב הקדוש מהרצ"ה מזידיטשוב זיע"א:** "כלום חסר אצלנו?! ועל ידי זה נתפררה החבילה ונתרגז הרב הקדוש מראפשיץ. וכשהגיע זמן תפילת מנחה והתפלל הרב הקדוש מזידיטשוב לפני התיבה, **נחה דעתו של רבי נפתלי מראפשיץ ואמר:** "שראה שתפילתו של הרצ"ה מזידיטשוב היתה כולו כליל, בלי שום פניה כלל".

ועל כל פנים, בעוונות הרבים, לא עלתה אז להביא לימות המשיח וזמן הגאולה. **והגיד רבינו: "כי מרן הקדוש משינאווא, כשסיפר כל זאת, סיים בדברי קודשו: "כי כאשר עשה מרן מראפשיץ לרבו הקדוש מרימאנוב, שלא איחד עימו בדיעה אחת, כן עשה לו מרן בעל עטרת צבי באסיפה הנ"ל, שלא איחד כדעתו וכוונתו".**

ובספר 'חמישה מאמרות', כתב הרב הקדוש ממונקאטש זצ"ל; שרבו משינאווע, **בעל 'דברי יחזקאל' זיע"א, אמר לו:** "שעינינו ראו שלא טוב היה כדברי הגאון הקדוש מראפשיץ, שדעתו היתה שטוב יותר שיתארכו ויימשכו הימים של עקבתא דמשיחא, כדי שלא יבואו החבלים והצרות בפעם אחת, שלא יוכלו לסובלם אם יבואו תכופות זה לזה. רק העיקר כדברי רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א, לקרב הגאולה בכל אופן שיהיה" (מאמר 'נוסח התפילה' (ט).

והוסיף על זה בספר 'דרכי חיים ושלום'; 'ואנן מה נענה אבתריהו (ואנחנו מה נאמר אחריהם?) מי ירד לעומק כוונת הצדיקים הנ"ל, כולם אהובי עליון, ממרכבה עליונה כביכול, אין לנו ח"ו להכניס ראשינו בין ההרים הרמים'.

ובאמת: "יִרְאָה יִרְעֵד יְבֹא בִי וַתִּכְסֶּנִּי פְלִצוֹת" ('תהלים' נה ו) אפילו להעלות כל הנ"ל על הספר, אך על כל פנים, כיוון שזכינו לשמוע כל זאת מפי רבינו, מסתמא הוא בכדי שנלמד מזה דרך האמת, למען דעת להתחזק ולקוות לגאולה שלימה ולהתבונן בימים ההם, ימי מלחמה ורדיפות וצרות לא עלינו, כי סוף כל סוף אין לנו תכלית אחרת לכלל ישראל. **"אם תִּמְהַמְּהָה חִפָּה לֹ" (חבקוק' ב ג)** לביאת המשיח, שיבוא במהרה בימינו. (אוצר הסיפורים' יב) ■